

Strategija razvoja slovenskega lovstva

Programske usmeritve Lovske zveze Slovenije

The Strategy of Slovenian Hunting's Development

Program concepts of the Hunting League of Slovenia

Janez ČERNAČ*

Za Lovsko zvezo Slovenije

Izvleček

Černač, J.: Strategija razvoja slovenskega lovstva. Gozdarski vestnik št. 5-6/1996. V slovensčini.

Avtor predstavlja v imenu Lovske zveze Slovenije njene programske usmeritve.

Glavne besede: lov, lovstvo

Synopsis

Černač, J.: The Strategy of Slovenian Hunting's Development. Gozdarski vestnik No. 5-6/1996. In Slovene.

The author presents on behalf of the Hunting League of Slovenia its Program concepts.

Key words: hunting, huntsmanship

Programske usmeritve Lovske zveze Slovenije so pripravljene na podlagi ugotovitev iz naslednjih gradiv, dokumentov, zakonov in konvencij:

- izhodišča za varstvo prostoživečih divjih živali in s tem divjadi ter usmeritve slovenskega lovstva (Upravni odbor LZS, 20.1.1996);

- analize uresničevanja zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Ur. l. SRS, št. 25/76) ter na njegovi podlagi izdanih podzakonskih predpisov;

- Zakona o varstvu okolja (Ur. l. RS, št. 32/93);

- Zakona o gozdovih (Ur. l. RS, št. 30/93);

- naše obveznosti do narave, ki so določene v dokumentih in zakonih na mednarodni in državni ravni: World Conservation Strategy – IUCN, UNEP, WWF iz leta 1980; Caring for the Earth – IUCN, UNEP, WWF iz leta 1991; Deklaracija Agenda 21 iz leta 1992; Global Biodiversity Strategy iz leta 1992; European Conservation Strategy iz leta 1993;

- Strategije varstva narave v Sloveniji (inačica 2.1);

- Manifesta 2000 (Združenje lovskih zvez Evropske skupnosti);

- resolucij Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora v

Vipavi iz leta 1994 ter v Bassano del Grappa iz leta 1995;

- Spomenica o posebni zaščiti in ohranitvi zaščitenih naravnih območij v Sloveniji (Gornja Radgona, 1990);

- Program razvoja gozdov v Sloveniji (Državni zbor RS, 1996).

Ugotovitve:

- * Razmere v naravi in okolju ter v družbi so se spremenile do take mere, da so nujne spremembe v delovanjih lovskih organizacij, dopolnitve v organiziranosti slovenskega lovstva ter spremembe v normativni urejenosti varstva in gojitve divjadi ter lova.

- * Nov Zakon o divjadi in lovstvu je pripravljen v osnutku kar v več inačicah, ker so pobudo pač prevzele različne srede. Postopek sprejemanja se je v Državnem zboru Republike Slovenije že začel. Tudi zato smo stopili v najbolj občutljivo obdobje sprememb, ki bodo dolgoročno vplivale na razvoj slovenskega lovstva. Zato je izjemno velika odgovornost sedanjega vodstva lovskih organizacij in vseh lovcev za prihodnost divjadi in drugih prostoživečih divjih živali ter za prihodnost lovstva na Slovenskem.

- * Od uveljavitve dosedanjega Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč bo letos poteklo že dvajset let,

* Mag. J. Č., dipl. inž. gozd., 1332 Stara Cerkev, SLO

kar kaže na to, da je bil dobro zasnovan in je v izvajanju dobro preverjen. Iz analize uresničevanja zakona in na njegovi podlagi izdanih podzakonskih predpisov, ki so bili v veljavi kar dve desetletji, lahko z gotovostjo trdimo, da so nekatere pomembne rešitve v dosedanjem zakonu zelo dobre in jih kaže ohraniti tudi v novem zakonu.

To so predvsem :

- naravovarstvena usmeritev slovenskega lovstva;
- trajna prostorska razdelitev na velika lovišča, ki se združujejo v ekološko zaokrožene regije (lovskogojitvena območja);
- upravljanje lovišč na podlagi lovskogospodarskih načrtov;
- obvezno vračanje pridobljenih sredstev iz lovišč nazaj v lovišča za varstvo in gojitev divjadi ter habitatov in za druge javne funkcije;
- zagotavljanje zanimanja lovcev za varstvo in gojitev divjadi ter habitatov s tem, da jim je dano lovišče v upravljanje za daljše obdobje (koncesija), oziroma za tako dolgo, dokler izpolnjujejo obveznosti iz zakona in koncesijske pogodbe;
- dolžnosti in pravice lovcev, ki so vezane na določeno lovišče, zagotavljajo dolgoročen interes za varstvo divjadi in za ohranjanje ter razvoj lovišča;
- za državo je najracionalneje upravljanje lovišč in njihov nadzor, če si zato prizadevajo številni lovci, ki obsežne naloge opravljajo celo brezplačno;
- gojitvena lovišča s poklicnimi lovci so pomembna za izvajanje javnih funkcij lovstva za področja izobraževanja, raziskovalnega dela ter za delo z javnostmi.

* Lovske organizacije si lahko v prihodnje zagotovijo svojo vlogo predvsem s sprejemanjem obveznosti in z izvajanjem javnih nalog na področju varstva prostoživečih divjih živali in njihovih habitatov, izobraževanja lovcev, mladine in druge javnosti ter z vključevanjem v raziskovalne programe. Lovstvo je namreč dejavnost, katere namen je sonaravno usmerjanje razvoja vseh vrst divjadi zaradi ohranjanja biološke pestrosti in ekološkega ravnotežja, na tej podlagi usklajevanje razvoja in številčnosti divjadi s človekovimi dejavnostmi ter divjad kot obnovljivi naravni vir tudi izkoriščati. Pri tem pa morajo biti ekonomski učinki

upravljanja z divjadjo podrejeni naravovarstvenim ciljem.

* Na območju Republike Slovenije živi veliko število vrst živih bitij, saj je območje veliko le 0,004% Zemljine površine, na njem pa živi več kot 2% vseh znanih celinskih vrst. Tako veliko število vrst uvršča našo državo med naravno najbogatejše predele Evrope in celega sveta. Več kot 95% vseh vrst organizmov slovenskega ozemlja živi v njenem jugozahodnem, pretežno kraškem območju, s površino slabih 10.000 kvadratnih kilometrov. Ob sedanjih skrbi za biotsko pestrost je zato tudi velika odgovornost vseh, ki upravljajo z naravnim prostorom ter rastlinskim svetom in prostoživečimi divjimi živalmi, med katere spada tudi divjad.

* Prostoživeče divje živali in s tem tudi divjad so državna lastnina (Zakon o varstvu okolja, Ur. l. RS, št. 32/93), zato ne morejo biti lovišča zasebna. Lovišče je v pravnem pogledu le prostorski okvir za vse odnose človeka do divjadi – v pogledu varstva, gojitve in lova divjadi ter upravljanja z divjadjo v točno določenem prostoru. Lastninska pravica nad kmetijskimi površinami ali gozdom – zemljišči torej – ne daje pravice do prostoživečih živali, ki so vse v lasti Republike Slovenije. Lastnina zemljišča je ločena od lastnine prostoživečih divjih živali in nista v ničemer med seboj povezani. Prostoživeče divje živali in s tem tudi divjad ter njihovi habitatni so naravno bogastvo, ki ga mora varovati država. Pravica do lova zato ne more biti vezana na lastništvo zemljišča. Pravice lastnikov zemljišč naj se odražajo v povrnjenih škodah od divjadi, davčnih olajšavah in drugih nadomestilih, ki temeljijo na morebitnem omejevanju pri izkoriščanju zemljiške posesti.

* Prostoživeče divje živali so izumrle ali so ogrožene predvsem zaradi uničenih ali ogroženih habitatov in okolja, nikoli pa ne zaradi trajnostne (razumne) rabe. Zato si lovske organizacije močno prizadevajo za aktivno varstvo in s tem za trajnostno rabo habitatov, vendar z njimi ne upravljajo. Za ohranjanje in trajnostno rabo naravnega prostora in s tem habitatov so zato odgovorni lastniki kmetijskega in gozdnega prostora. Trajna ohranitev divjadi in habi-

tatov pa je javna funkcija, ki jo je težko uskladiti z zasebnimi interesi, ki so praviloma kratkoročni. Lovstvo ni več le skrb za divjad samo, ampak vse bolj skrb za njeno naravno okolje, v katerem se dogajajo še številne druge dejavnosti. Zato je treba zagotoviti učinkovitejše usklajevanje različnih zanimanj in posegov v naravo, še zlasti s kmetijstvom in gozdarstvom.

* Ob številnih ekoloških stiskah v svetu ter ob iskanju rešitev za prihodnost je napredni svet že sprejel za rabo naravnih virov načelo trajnostne (razumne) rabe. Združenje lovske zveze Evropske skupnosti – FACE, katerega članica je tudi Lovska zveza Slovenije, je določilo lov za razumno (trajnostno) rabo divjadi. Razumna raba naravnih virov je namreč dopustna, če se ti trajno obnovljajo. Smernica 79/409 Evropske skupnosti razumno rabo naravnih virov ocenjuje kot enega najpomembnejših ciljev politike gospodarjenja z okoljem v državah te skupnosti. Na območju Republike Slovenije živi približno 50.000 vrst prostoživečih divjih živali, od katerih jih štejem le 151 vrst med divjad. Od tega števila pa je lovnih le še 29 vrst divjadi. Od vseh prostoživečih divjih živali je polovica vrst že ogroženih. Za lovni turizem in prodajo divjačine je pogojno ekonomsko zanimivih le šest vrst parkljuste divjadi. Ob razumni (trajnostni) rabi teh lovnih vrst divjadi se namreč stroški za upravljanje lovišč pokrivajo z dohodkom le ob prostovoljnem delu številnih članov lovske organizacije.

* Entuziazem, strokovnost in prostovoljno delo 22.500 lovcev je potrebno v Lovski zvezi Slovenije in v regijah (lovskogojitvenih območjih – zvezah lovske družin) podpreti z smotno organizirano službo visoko usposobljenih profesionalnih delavcev. To je potrebno za načrtovanje in izvajanje javnih funkcij lovstva, kot je varstvo in gojitev divjadi ter njihovih habitatov, izobraževanje in raziskovalno delo ter za delo z javnostmi. Samo s tako kvalitetno dopolnitvijo bo lovstvo enakovredno in enakovredno zastopalo koristi varstva divjadi in lovstva pri sodelovanju s kmetijstvom, gozdarstvom, naravovarstvenimi institucijami, z občinami, z državno upravo ter s strankami in politiki.

* Sedanja gojitvena lovišča so na območjih predvidenih naravnih parkov v Republiki Sloveniji, nekdanji Zavod za gojitev divjadi Triglav pa se je razvil in preoblikoval v Triglavski narodni park. Gojitvena lovišča imajo pretežno usposobljene čuvaje, ki se z dodatnim izobraževanjem lahko in hitro usposobijo za naravovarstvene čuvaje. Poleg tega imajo gojitvena lovišča že vso potrebno infrastrukturo za dodatne javne naloge: hiše, kočice in bivake, gospodarske objekte, steze, opazovalnice (preže)... Gojitvena lovišča oziroma zavode za gojitev divjadi je zato primerno in potrebno preoblikovati v javne naravovarstvene zavode za javne naloge države, še posebno za področja naravovarstva, raziskovalnega dela ter izobraževanja.

* Lovske organizacije so v desetletjih svojega dela pridobile premoženje, ki je pomembno tudi za izvajanje javnih funkcij v loviščih, kot je izobraževanje, raziskovalno delo, varstvo in gojitev divjadi (lovske kočice in domovi, bivaki, preže...). To premoženje je rezultat obveznega vlaganja sredstev, pridobljenih iz lovišča, nazaj v lovišče ter obveznega in neplačanega dela številnih članov lovske organizacije v več desetletjih.

* Odnos strokovne, splošne in s tem politične javnosti do lova se je spremenil in se še spreminja. Javnost je pogosto kritična tudi zaradi odtujenosti mestnih ljudi od narave, zaradi slabe informiranosti, pa tudi zaradi napak lovcev, ki ne spoštujejo načel etike lova in pravil obnašanja, še posebno pri ugotavljanju in povračilu škod ter pri pokončevanju klatečih psov. Javno mnenje o lovstvu bo odločilno vplivalo na sprejemanje in uresničevanje novega zakona o divjadi in lovstvu ter na prihodnji položaj slovenskega lovstva v družbi. Zato bi si morale lovske organizacije močno prizadevati za intenzivno in trajno delo z javnostmi.

* V lovstvu se je v dveh desetletjih razmerje med izvajanjem lova in naravovarstvenimi ter drugimi javnimi nalogami bistveno spremenilo. To novo razmerje je potrebno upoštevati v samem lovstvu in v delitvi pristojnosti med resornimi organi znotraj državne uprave.

* Novo in hitro razslojevanje družbe

vzpostavlja nova razmerja v družbi in tudi drugačne interese v lovstvu. Izločil se je že sloj lovcev, ki zmorejo plačati love v najboljših loviščih pri nas in v svetu, zato teh ne zanima vezanost na eno lovišče in celo na obvezna dela v lovišču. Zaradi tega ter zaradi pričakovanih in še nedoločenih sprememb z novim Zakonom o divjadi in lovstvu, ki jih pričakujemo že nekaj let, se ponekod ne spoštuje več še vedno veljavni zakon in ne podzakonski predpisi s področja lovstva. Razmere so že zaskrbljujoče. Zato je potrebno zagotoviti spoštovanje lovske etike ter sedanjega in še veljavnega zakona, v Lovski zvezi Slovenije pa sprejeti programske usmeritve ter program za uresničevanje zastavljenih ciljev. Ob sprejemanju teh strateških ciljev in še posebno pri njihovem uresničevanju, se bo pokazal dejanski interes lovske organizacije in posameznikov ter se bodo izoblikovali tudi realni kratkoročni cilji slovenskega lovstva.

Na podlagi teh ugotovitev so na občnem zboru Lovske zveze Slovenije dne 17. februarja 1996 v Kranju sprejeti cilji in programske usmeritve slovenskega lovstva.

CILJI IN PROGRAMSKE USMERITVE SLOVENSKEGA LOVSTVA

GOALS AND PROGRAM CONCEPTS OF SLOVENIAN HUNTSMANSHIP

1. Slovensko lovstvo je in bo tudi v prihodnje naravovarstveno usmerjeno. Lovske organizacije imajo veliko odgovornost pri stvarnem varstvu prostoživečih divjih živalih in pri ohranjanju biotske raznovrstnosti.

2. Za uspešno varstvo prostoživečih divjih živali so najpomembnejši ohranjeni habitati v naravnem okolju, s katerimi lovske organizacije ne upravljajo. Zato si lovske organizacije močno prizadevajo za učinkovito usklajevanje interesov v naravnem okolju ter za ustvarjalno sodelovanje s kmetijstvom in gozdarstvom.

3. Prostoživeče divje živali in s tem tudi divjad živijo v kulturni krajini, zato je potrebno uravnavati številčnost lovne divjadi z odstrelom in po načelih trajnostne (razumne) rabe. Osnovno vodilo pri izva-

janju lova mora biti slovenska lovska etika, ki jo mora spoštovati vsak slovenski lovec in se ji morajo podrediti tudi vsi naši lovski gostje.

4. Lovišča ustanavlja država.

5. Meje lovišč (lovske družin in gojitvenih lovišč) so trajne in se ne spreminjajo. Ob izjemnih spremembah v naravi (nove avtoceste, infrastruktura, pozidave lovišča) se spoštuje načela, da je velikost lovišča najmanj 2.000 hektarjev.

6. Lovišča se združujejo v regije (lovskogojitvena območja), ki so širše ekološke celote in so izoblikovane po življenjskih potrebah divjadi.

7. Doseganje zbiranje podatkov o katastru lovišč, staležih ter o odstrelu divjadi se preoblikuje in razvije v enoten in usklajen informacijski sistem o varstvu, ogroženosti in lovu prostoživečih divjih živali ter o njihovih habitatih na ravni države.

To bo podlaga za:

- koncesijske pogodbe, njihove spremembe in dopolnitve,
- lovskogojitvene načrte regij (lovskogojitvenih območij) in lovišč,
- aktivno varstvo habitatov,
- realno presojo ogroženosti prostoživečih divjih živali,
- usklajevanje različnih dejavnosti v naravnem prostoru z varstvom prostoživečih divjih živali in njihovih habitatov,
- strokovno in raziskovalno delo.

8. Lovskogospodarski načrti so obvezni za vse regije in za vsa lovišča in zagotavljajo varstvo, gojitev in trajnostno rabo divjadi in njihovih habitatov.

9. S trajno koncesijsko pogodbo med državo in lovske organizacije se določijo naravovarstvene in druge javne funkcije lovske organizacije ter temu podrejene ekonomske obveznosti pri upravljanju lovišča. Pogodba se sklene za nedoločen čas, oziroma za čas, dokler lovska organizacija opravlja naloge v skladu z zakonom, koncesijsko pogodbo in pravili stroke.

10. Dohodek, ki ga lovske organizacije pridobijo pri upravljanju lovišča, se mora v skladu s koncesijsko pogodbo vrniti v lovišče za varstvo in gojitev prostoživečih divjih živali in njihovih habitatov.

11. Dolžnosti in pravice članov lovske organizacije morajo biti vezane na do-

ločeno lovišče, ker to zagotavlja dolgoročni interes lovcev za varstvo divjadi ter za trajnostno (razumno) rabo divjadi ter za ohranjanje in razvoj lovišč (infrastruktura). Ob tem lahko lovci lovijo kot gostje in lovski turisti v okviru ponudbe doma in po vsem svetu.

12. Lovske organizacije so lovske družine in njihove zveze. Gojitvena lovišča LZS so pomembna zlasti za naravovarstvene naloge, raziskovalno delo, za vzgojo in izobraževanje ter za delo z javnostmi. Zaradi enotnega izvajanja strokovnih nalog in javnih funkcij lovstva je obvezno združevanje lovskih družin v njihove zveze, teh pa v Lovsko zvezo Slovenije.

13. Entuziazem, strokovnost in prostovoljno delo velikega števila članov lovskih organizacij je potrebno postopno podpreti s preudarno organizirano mrežo visoko usposobljenih delavcev na ravni države ter v regijah (lovskogojitvenih območjih).

14. Gojitvena lovišča s čuvaji in infrastrukturo so pomembne osnove za možne naravne parke. Zato se gojitvena lovišča na območjih, kjer so načrtovana zavarovana območja, preoblikujejo v javne naravovarstvene zavode za javne naloge države na področju raziskovalnega dela, izobraževanja ter dela z javnostmi ter dejavnega varstva in trajnostne rabe prostoživečih divjih živali ter njihovih habitatov.

15. Lovske družine in njihove zveze pridobijo z uveljavitvijo novega zakona o divjadi in lovstvu lastninsko pravico na

premičnem in nepremičnem premoženju, ki je namenjeno lovstvu in s katerim upravljajo do uveljavitve novega zakona.

16. Zaradi spremenjenih razmer v naravi, kjer je ogroženih že polovica vseh prostoživečih divjih živali in njihovih habitatov, ter zaradi pretežno naravovarstvenih nalog lovstva, je potrebna za področje lovstva nova delitev pooblastil resornih organov znotraj državne uprave.

17. Lovska zveza Slovenije mora zagotoviti redno in intenzivno izobraževanje vseh svojih članov v skladu z novimi nalogami in cilji programskih usmeritev.

18. Pravo podobo slovenskega lovstva ter cilje novih programskih usmeritev bo Lovska zveza Slovenije predstavljala strokovni, politični in široki javnosti. Zato bo delo z javnostmi postalo redno delo lovskih organizacij.

19. Vodstva Lovske zveze Slovenije, lovskih družin in njihovih zvez si bodo prizadevale za uveljavitev ciljev in programskih ter s tem strateških usmeritev slovenskega lovstva pri sprejemanju novega zakona o divjadi in lovstvu ter na njegovi podlagi izdanih predpisov.

20. Vodstva lovskih organizacij zagotavljajo spoštovanje sedanjega zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, kakor tudi novega zakona o divjadi in lovstvu, ko bo ta sprejet. Pri tem se pričakuje boljši nadzor države nad delom lovskih organizacij in učinkovitejše izvajanje sankcij.

Foto: Janez Konečnik

